

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/92/095/0697	21 februari 1992
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 14/92)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/0697, d.d. 21 februari 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
14/92

(Afgesloten 211200 FEB 1992)

Kroatië

De incidenten die eerder deze week zijn gemeld uit diverse delen van Kroatië, lijken de afgelopen dagen in aard en hevigheid te zijn afgenomen. Er blijft echter sprake van lokale bestandsschendingen. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat de federale strijdkrachten (JNA) hun posities met name in Oost-Slavonië versterken. Tevens wordt melding gemaakt van intensieve opleidingsactiviteiten in JNA-garnizoenen in Bosnië-Herzegovina, met name Banja Luka. Deze vinden waarschijnlijk plaats met het oog op aflossing van eenheden die momenteel in of rond Kroatië gelegerd zijn. Servische media en vertegenwoordigers van Serviërs in Oost-Kroatië stellen overigens dat ook de Kroatische (para-)militaire organisaties zich voorbereiden op een offensief in deze regio. Hiertoe zouden de Kroaten onder meer eenheden hebben samengetrokken in de omgeving van Otok, ten zuidoosten van Vinkovci.

Internationale vredesinspanningen

Naar verwachting zal de Veiligheidsraad van de VN vandaag instemmen met de legering van een VN-vredesmacht in de omstreden gebieden in Kroatië. Het is echter nog steeds onduidelijk in hoeverre alle bij het conflict betrokken partijen met alle onderdelen van het vredesplan instemmen. Met name de opstelling van de autoriteiten in de Krajina, de belangrijkste Servische enclave in Kroatië, is hoogst onzeker.

Zoals bekend zijn de Servische en JNA-leiding voorstander van volledige uitvoering van het VN-vredesplan en oefenen grote druk uit op de autoriteiten van de Krajina om eveneens met dit plan in te stemmen. Hierdoor lijkt zich een scheuring te hebben voltrokken tussen voor- en tegenstanders van het VN-plan in de Krajina. President Babic is met name gekant tegen de in het plan voorziene demilitarisering van de Krajina, die de terugtrekking van de JNA en de ontwapening van de lokale milities impliceert. Hij vreest dat de Serviërs in Kroatië in dat geval onvoldoende bescherming genieten tegen eventuele Kroatische agressie. Een aantal tegenstanders van Babic in het parlement van de Krajina, onder leiding van parlamentsvoorzitter Paspalj, heeft -vermoedelijk onder Servische druk- Babic van zijn functie ontheven verklaard en gesteld dat de Krajina wél instemt met het vredesplan. Babic heeft deze uitspraken echter als illegaal bestempeld en verklaard dat zij niet de mening van de meerderheid in de Krajina vertegenwoordigen. Hij heeft vervolgens een zitting georganiseerd van parlamentsleden die zijn positie bekrachtigden.

Enkele dagen geleden heeft de Secretaris-Generaal van de VN een brief ontvangen die afkomstig zou zijn van (leden van) het parlement van de Krajina. In deze brief werd hem gevraagd af te zien van de legering van VN-troepen in het gebied, omdat de lokale milities niet zullen worden ontwapend. Hoewel de parlementariërs stelden niet te zullen oproepen tot geweld tegen de eventuele VN-macht, valt uit dit schrijven af te leiden dat individuele geweldsacties niet kunnen worden uitgesloten. Deze brief weerspiegelt het standpunt van Babic en is derhalve waarschijnlijk afkomstig van parlementariërs die hem steunen.

Volgens een Servische persmelding hebben de afgelopen dagen eenheden van het ministerie van Binnenlandse Zaken van de Krajina geweigerd om Servische "vrijwilligers" te ontwapenen. Deze melding is opvallend, omdat de minister van Binnenlandse Zaken, Martić, zich juist achter het vredesplan heeft opgesteld. Kennelijk ondervindt Babić ook steun van functionarissen binnen het ministerie van Martić.

Martić verklaarde gisteren tevens dat de Servische milities bereid zijn zich onder bevel van de JNA te stellen. Het valt echter te betwijfelen of alle leden van deze milities daadwerkelijk hiertoe willen overgaan. Daarnaast bestaat nog onzekerheid over de opstelling van de lokale JNA-commandanten, die de afgelopen weken juist instemming hebben betuigd met de positie van Babić en zich verzetten tegen een eventuele terugtrekking uit de Krajina. Bovendien is onduidelijk wat er met de milities zou gebeuren indien de JNA zich toch, conform het VN-vredesplan, uit de Krajina terugtrekt.

Onduidelijkheid bestaat ook met betrekking tot het referendum dat Babić had uitgeschreven onder de bevolking van de Krajina met betrekking tot het VN-plan. Dit zou volgens Babić het komende weekeinde worden gehouden. Eerder deze week verklaarde het parlement van de Krajina echter dat het referendum voor onbepaalde tijd was uitgesteld. Een recent persbericht stelt daarentegen dat de volksraadpleging toch zal plaatsvinden, te weten in het weekeinde van 7 maart. Deze tegenstrijdige berichten houden waarschijnlijk verband met de controverse binnen de politieke leiding van de Krajina over de te volgen koers. Overigens is te verwachten dat een groot deel van de bevolking van de Krajina de positie van Babić ondersteunt en dat zijn tegenstanders het referendum zullen trachten te voorkomen.

Hoewel Servië en Kroatië onvoorwaardelijk hebben ingestemd met het VN-vredesplan, bestaat ook tussen hen nog onenigheid over onderdelen ervan. De Kroatische president Tudjman heeft in een recent interview herhaald dat ook in de tijd dat een VN-vredesmacht in de "omstreden delen van Kroatië" zal zijn gevestigd, de Kroatische wetten in deze gebieden moeten gelden. Hij dreigde opnieuw dat Kroatië de betreffende gebieden met geweld zal bevrijden als de JNA en de Servische milities zich niet zullen terugtrekken zodra de VN-troepen arriveren. Het (pro-)Servische persbureau TanJug stelde dat deze uitlatingen van Tudjman strijdig zijn met basiselementen van het VN-vredesplan.

GenMaj Jović, de JNA-officier die in het verleden het bevel heeft gevoerd over de VN-vredesmacht in het grensgebied tussen Irak en Iran (UNIIMOG) en die is aangewezen als JNA-liaisonofficier bij de VN-macht in Joegoslavië, heeft dezer dagen verklaard dat de blauwhelmen in Joegoslavië zullen blijven "tot de politici die de oorlog zijn begonnen ofwel overeenstemming bereiken over de vrede, ofwel van het toneel zijn verdwenen". Volgens Jović heeft Kroatië "in militair en politiek opzicht" feitelijk de gebieden verloren waar de VN-macht zal worden gestationeerd. Deze uitlatingen verwoorden waarschijnlijk de politieke opstelling van (delen van) de Servische en JNA-leiding, maar staan haaks op het VN-vredesplan, dat feitelijk uitgaat van Kroatische soevereiniteit over de omstreden gebieden.

Federale overheden

Het -feitelijk door Servië beheerste- federale (romp)presidium heeft aangekondigd dat volgende week een bijeenkomst zal plaatsvinden van vertegenwoordigers van "allen die deel willen blijven uitmaken van Joegoslavië". Tevens werd gesteld dat maatregelen zullen worden genomen om federale instellingen, zoals de regering en de nationale bank, effectief te laten functioneren totdat een "reconstructie van de staatsorganen" zal zijn doorgevoerd.

In deze aankondiging werd zijdelings verwezen naar het vorige week gepubliceerde besluit van de Servische en Montenegrijnse politieke leiding om in de loop van dit jaar een nieuw, gezamenlijk staatsverband te vormen. In de verklaring van het presidium wordt echter de mogelijkheid opengehouden dat ook andere delen van Joegoslavië zich hierbij aansluiten. Hierbij wordt waarschijnlijk met name bedoeld op de door Serviërs gedomineerde gebieden in Kroatië en Bosnië-Herzegovina, die het onafhankelijkheidsstreven van hun regeringen afwijzen en deel willen blijven uitmaken van een Joegoslavisch, in de praktijk feitelijk een Groot-Servisch, staatsverband.

Conclusie/voorzicht

Zowel Kroatië als de JNA lijken rekening te houden met een opleven van de strijd in Kroatië. De Veiligheidsraad van de VN zal waarschijnlijk op korte termijn instemmen met de stationering van een VN-vredesmacht in de omstreden gebieden van Kroatië (primair de Krajina). Tenminste een deel van de politieke leiding van de Krajina blijkt echter nog grote bezwaren tegen het VN-vredesplan te hebben, met name wat betreft de terugtrekking van de JNA en de ontwapening van de Servische milities. Naar verwachting zullen de politieke spanningen in de Krajina op korte termijn toenemen, mede door de druk die door de Servische en JNA-leiding op de Krajina wordt uitgeoefend. Ook tussen Servië en Kroatië bestaat nog onenigheid die de praktische uitvoering van het vredesplan kan bemoeilijken.